

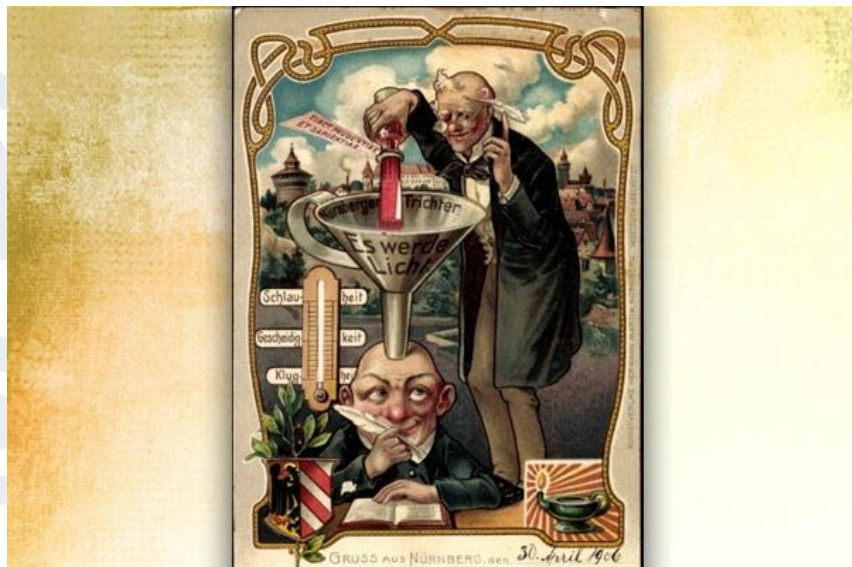

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

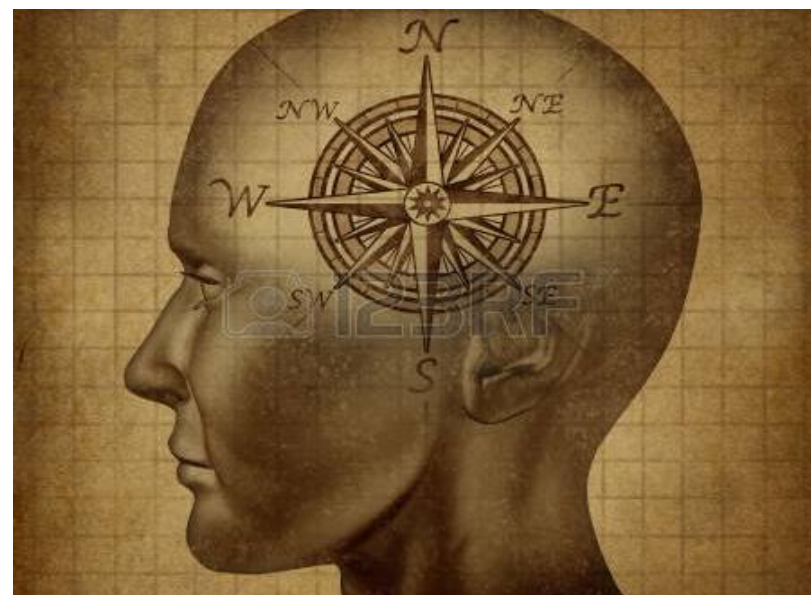
Monitoring zdravotní gramotnosti v ČR a partnerství MZ ČR, ČLS JEP, zdravotní pojišťovny, ÚZG

- **M-POHL: Monitoring of Personal and Organizational Health literacy**
- **Českým kontraktorem je Česká lékařská společnost JEP, politickým garantem MZ ČR, garantem výzkumu je Ústav pro zdravotní gramotnost, z.ú.**
- **Šetření se mělo realizovat ve 20 zemích evropského regionu WHO – zahájení v r. 2019**
- **Monitoring je podporován WHO a koordinován rakouským Gesundheit Österreich GmbH (GOeG) – International Coordinating Center (ICC)**
- **Šetření navazuje na komparativní výzkum zdravotní gramotnosti v osmi zemích EU v roce 2012**
- **Výzkum byl replikován v ČR v roce 2015 - nové zadání umožní vývojovou komparaci (data budou s původními do značné míry srovnatelná)**

Norimberský trychtýř:
Zdravotní gramotnost není jen
vstřebávání informací

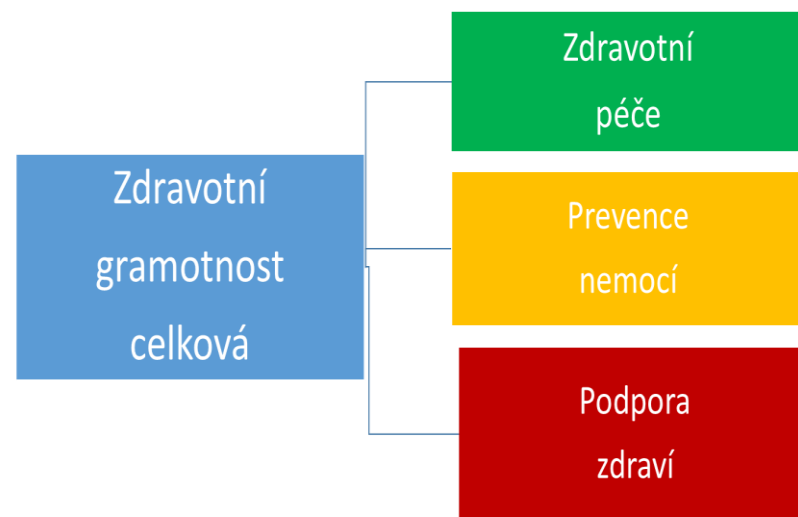
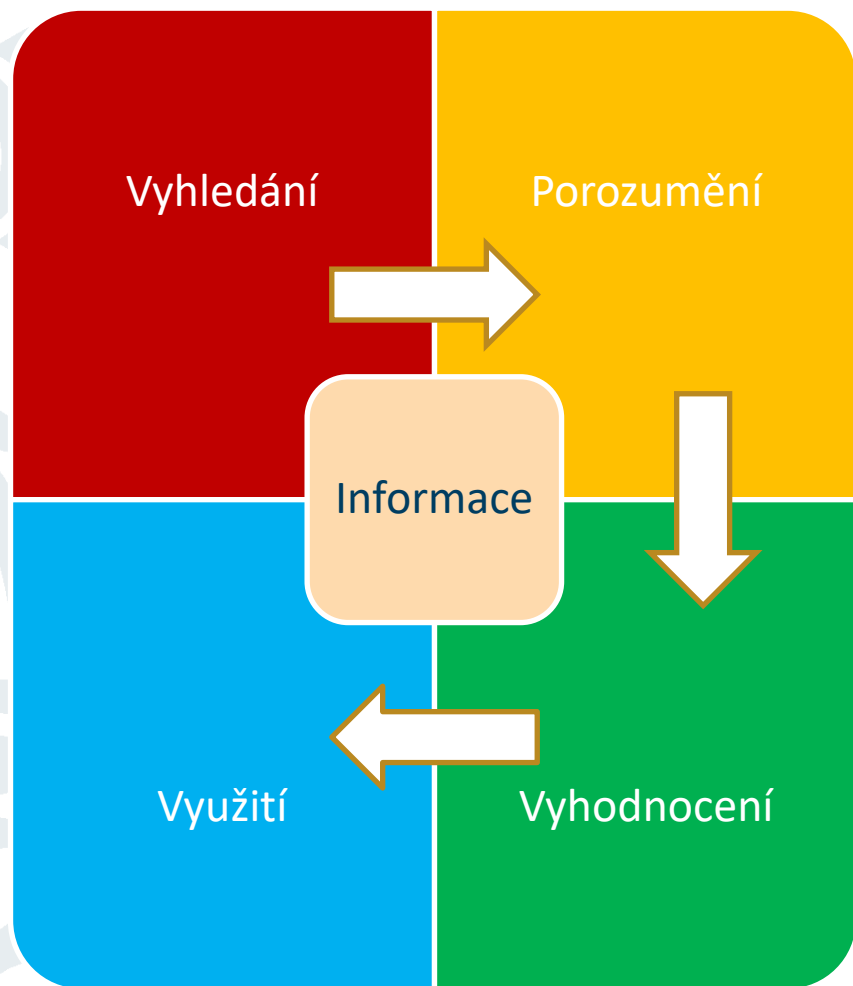

Kompas v hlavě:
Zdravotní gramotnost nabízí
orientaci v záplavě informací

„Zdravotní gramotnost (...) zahrnuje (...)dovednosti získat, pochopit, zhodnotit a využít informace týkající se zdraví...“

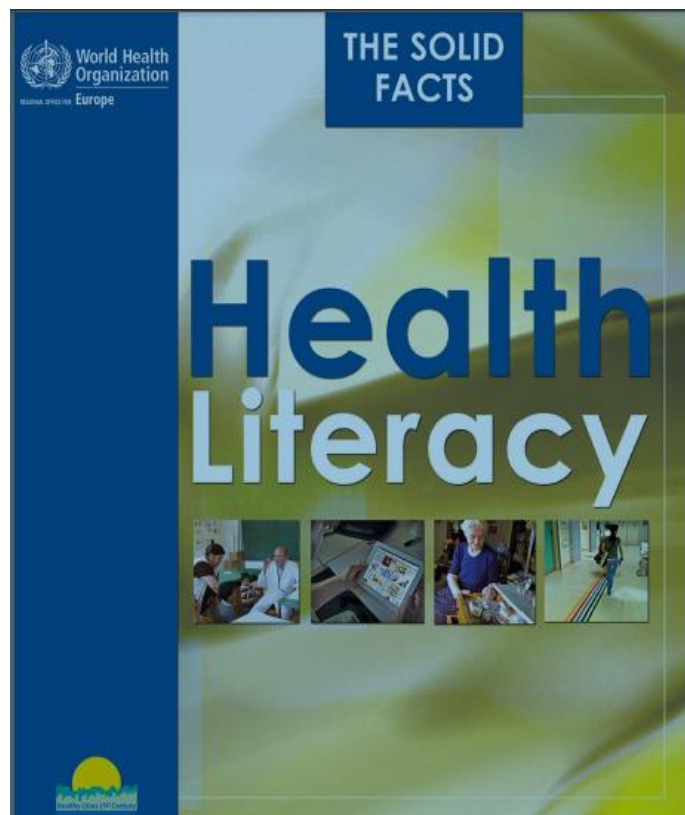
Zdravotní gramotnost

Model zdravotní gramotnosti

Zdravotní gramotnost	Dostupnost zdravotních informací	Porozumění zdravotně relevantním informacím	Vyhodnocení zdravotně relevantních informací	Aplikace či využití zdravotně relevantních informací
Zdravotní péče	1. Schopnost získat informace o medicínských tématech	2. Schopnost porozumět medicínským informacím a pochopit jejich smysl	3. Schopnost interpretovat a vyhodnotit medicínské informace	4. Schopnost činit poučená rozhodnutí u medicínských problémů
Prevence nemocí	5. Schopnost získat informace o rizikových faktorech	6. Schopnost porozumět informacím o rizikových faktorech a pochopit jejich smysl	7. Schopnost interpretovat a vyhodnotit informace o rizikových faktorech	8. Schopnost posoudit relevanci informací o rizikových faktorech
Podpora zdraví	9. Schopnost získávat nové zdravotně relevantní informace	10. Schopnost porozumět zdravotně relevantním informacím a pochopit jejich smysl	11. Schopnost interpretovat a vyhodnotit zdravotně relevantní informace	12. Schopnost zaujmout poučený názor na zdravotní otázky

Zdravotní gramotnost: Solidní fakta dle WHO

„Omezená zdravotní gramotnost stála více než 8 mld. USD, tj. asi 3-5 % zdravotnického rozpočtu Kanady v r. 2009. V r. 1998 (...) náklady způsobené omezenou zdravotní gramotností činily přibližně 73 miliard USD.“ (s. 8)

„WHO European roadmap for implementation of health literacy initiatives through the life course“

Iniciativa předložená na 69. zasedání Evropského regionálního výboru WHO v září 2019 vedle budování kapacit zdravotní gramotnosti; podpory iniciativám v oblasti ZG, zlepšování digitální zdravotní gramotnosti

- podporu měření, monitoringu a evaluace zdravotní gramotnosti v jednotlivých státech.**

71. zasedání Regionálního výboru WHO pro Evropu – Side event keZG

Po přijetí Evropského programu práce WHO na roky 2021 - 2025 byla zdravotní gramotnost začleněna do stěžejní iniciativy „Zdravější chování“ a zdravotní gramotnost je nyní upřednostňována vedle širších behaviorálních a kulturních determinant zdraví.

V rámci side-eventu byl představen význam zdravotní gramotnosti v kontextu behaviorálních a kulturních zvyklostí

Studie WHO v průběhu Covid-19 (BCI) – s účastí ČR (MZ, ČLS JEP, 1.LF UK)

Nedávné údaje z průzkumů BCI provedených v celém Evropském regionu WHO ukazují, že lidé, kteří jsou starší, mají chronické onemocnění, mají horší duševní zdraví nebo horší pohodu, mají také obvykle nižší zdravotní gramotnost v souvislosti s očkováním proti covid-19. Data také ukazují, že vyšší úroveň zdravotní gramotnosti je jednou z nejdůležitějších hnacích sil pro změnu chování a vnímání lidí, včetně jejich přesvědčování, aby dodržovali rady v oblasti veřejného zdraví a věřili zdravotníkům.

Pandemie covid-19 podtrhla zásadní význam zdravotní gramotnosti, když zpochybnila schopnost lidí asimilovat a aplikovat často složité informace. Občas se situace v oblasti informací k pandemii covid-19 rychle vyvíjela a informace často obsahovaly spoustu protichůdných a nepravdivých sdělení.

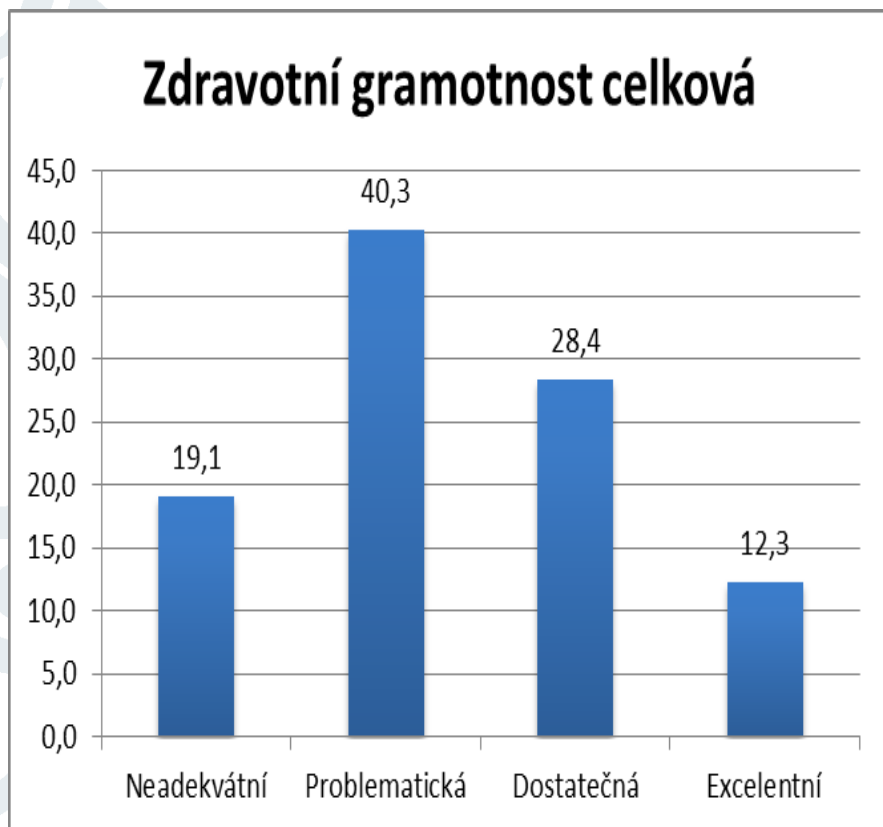
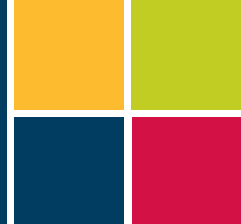
Zdravotní gramotnost a doporučení OECD

OECD: Health literacy for people-centred care, 2018

„Zlepšení systému zdravotní péče v České republice“ - OECD Hospodářský přehled České republiky 2018.

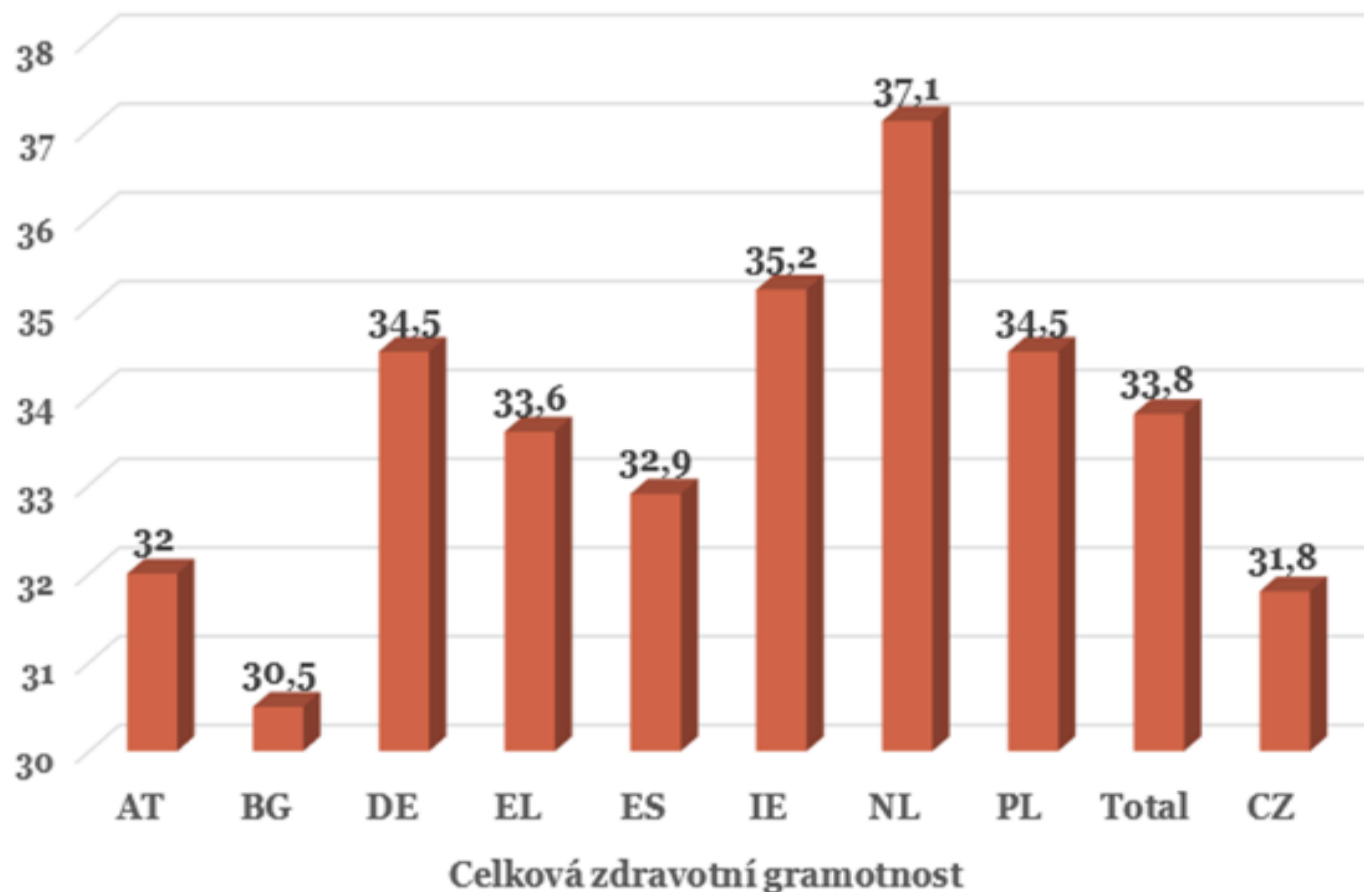
- Jednotlivci 21. století se snaží převzít větší kontrolu nad svým vlastním zdravím, **Zdravotní gramotnost může pomoci nasměrovat chování jednotlivců správným směrem**
- Alespoň jedna třetina obyvatel OECD může mít nízkou zdravotní gramotnost: **ignorování ZG může mít za následek zvýšené náklady**
- Zdravotní gramotnost přesahuje jednotlivce: **zdravotní systémy musí vytvářet uživatelsky přívětivé prostředí**
- Odstraňování překážek v oblasti zdravotní gramotnosti bude vyžadovat přístup ve čtyřech etapách:
 - Posílení role zdravotnického systému
 - **Potvrzení významu zdravotní gramotnosti pomocí výzkumu**
 - **Zlepšit datovou infrastrukturu monitoringem zdravotní gramotnosti**
 - **Posílení mezinárodní spolupráce zdravotní gramotnosti**

Téměř 60% (!) respondentů vykazuje omezenou zdravotní gramotnost. V zemích EU-8 necelá polovina

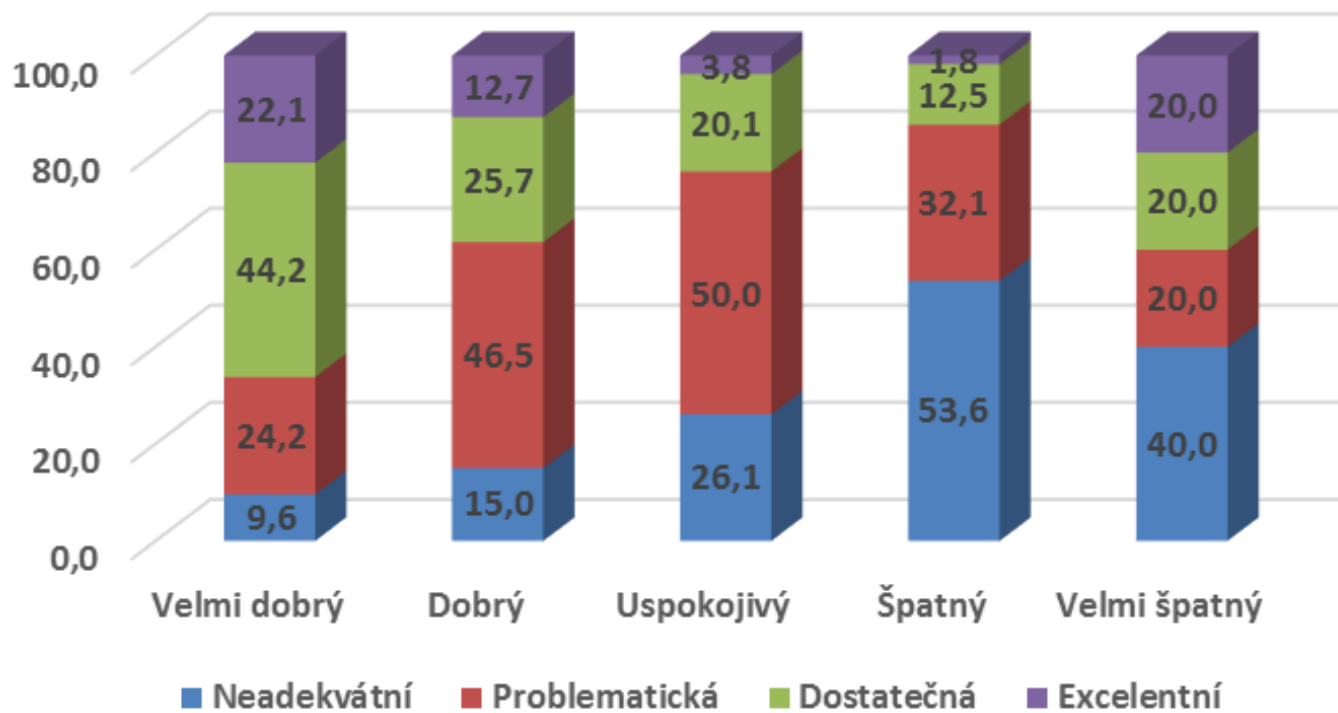
Nejdůležitější zjištění: Celková zdravotní gramotnost je v porovnání s průměrem osmi zemí EU nižší

Zaostává především za zeměmi, které v této oblasti představují špičku, tj. Nizozemsko, Irsko, Německo a Polsko.

Zdravotní stav souvisí se zdravotní gramotností

Zdravotní gramotnost dle zdravotního stavu

Zdravotní gramotnost a využívání zdravotnických služeb

Table 25: Correlations between General Health Literacy and Indicators for Health Service Use for Countries and Total

General Health Literacy and...		AT	BG	DE (NRW)	EL	ES	IE	NL	PL	TOTAL	CZ
Emergency Service.....(last 24 month)	r	-.151**	-.100**	-.112**	-.086**	-.103**	-0.046	-0.011	-.076*	-.061**	-.113**
	N	999	995	1161	1043	1009	970	990	1035	8202	980
Doctor Visits.....(last 12 month)	r	-.185**	-.117**	-.073*	-.168**	-.155**	-.077*	-0.014	-.095**	-.114**	-.215**
	N	1003	1002	1160	1042	1007	971	990	1041	8216	989
Hospital Services.....(last 12 month)	r	-.188**	-.121**	-.112**	-.120**	-.065*	-0.048	-0.031	-.147**	-.062**	-.133**
	N	998	988	1160	1043	1008	969	990	1043	8199	980
Other Health Professionals.....(last 12 month)	r	-0.06	0.061	-0.016	.114**	-0.015	0.033	0	.070*	.062**	-.112**
	N	1003	999	1161	1042	1008	971	992	1041	8217	989

** - Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

- **Odhady ekonomických dopadů nízké zdravotní gramotnosti**
 - Rozdíly podmíněné metodikou i studovanými soubory
 - Nejcitovanější práce:
- ***Eichler, K, Wieser, S, Brüger, U.: The costs of limited health literacy: a systematic review. Intl.J.Pub.Hlth, 2009, 54:13***

Zhodnoceno 2 340 článků – **Dodatečné náklady spojené s omezenou zdravotní gramotností činí 3-5% celkových ročních nákladů. Na jednoho pacienta: cca 7 798 \$ ročně**
- ***Vernon, V.A, Trujillo, A., Rosenbaum, S., De Bueno, B.: Low health literacy: Implications for National Health Policy.***

Dodatečné náklady dle autorů ve výši 106-238 mld. \$ ročně, tj. **7-17 % celkových ročních nákladů**
- ***Parker R.M., Ratzan S.C., Lurie, N. " Health Literacy: A policy challenge for advancing high quality health care. Hlth. Aff., 2003, 22, 4***

- **Další studie:**
- ***Haun J.N.: Association between health literacy and medical care costs in an integrated health care systém: a regional population based study. BMC Hlth Serv Res 2015, 15:249***

Více než 90 000 pacientů ve VA hospitals. Náklady na zdravotní péči u pacientů s omezenou ZG byly o 143 mil. \$ vyšší, což činí **8 % nákladů**
- ***HLCE (Health Literacy Center Europe): Cost of low health literacy 2015***

Aproximace nákladů NHS v UK za roky 2013-2014 – **2.87 – 4.78 mld £**
- ***Parker R.M., Ratzan S.C., Lurie N: Health literacy: A policy challenge for advancing high quality health care, Hlth Aff, 22, No. 4***

Podle NAAS (National Academy on an aging society) stojí nízká zdravotní gramotnost u chronicky nemocných osob ročně **30-73 mld. \$** na zvýšených nákladech
- ***Keiser Permanente Community Benefit*** (<https://www.chcs.org/resource/health-literacy-fact-sheets/>)

Nízká úroveň zdravotní gramotnosti stojí americkou ekonomiku 236 mld USD

Programy zvyšování úrovně zdravotní gramotnosti

- ***Protheroe J, Nutbeam D, Rowlands G. Health literacy: a necessity for increasing participation in health care. Br J Gen Pract. 2009;59(567):721–723.***

Nízká úroveň ZG brání zapojení pojištěncům v zapojení do péče o vlastní zdraví.

Většina programů zaměřena na pacienta, minimum na zdravotníky – to by se mělo změnit

Zdravotní gramotnost zvyšuje kontrolu nad vlastním zdravím, vyvažuje nerovnováhu mezi lékařem a pacientem/pojištěncem

- ***Lynch M.A., Franklin G.V.: Health Literacy: An Intervention to Improve Health Outcomes. Sept 2018, DOI: 10.5772/intechopen. 86269***

Australský program Ophelia (Optimizing Health Literacy and Access to health information and services) – program zahrnující nejen pacienty a širší veřejnost, ale i zdravotníky a zdravotnické manažery

- ***Health Insurance and Insights from Health Literacy: Helping Consumers Understand. Proceedings of a Workshop. NAP 2016***

Panel reflektující zkušenosti tří let s implementací programů zvyšování zdravotní gramotnosti v kontextu různých pojistných plánů

Možné benefity pro plátce

- Znalost důležitého parametru pojišťeneckého kmenu
- Sledování proměn zdravotní gramotnosti s pomocí standardizované metodiky v čase
- Možnost připravit, ve spolupráci se smluvními poskytovateli, cílené programy zvyšování zdravotní gramotnosti
- Podněty pro úpravu zaměření preventivních programů
- Podněty pro úpravu komunikačních strategií a marketingových plánů zdravotních pojišťoven

Memorandum o spolupráci

Ministerstvo zdravotnictví České republiky - Mgr. et Mgr. Adam Vojtěch, MHA,

Všeobecná zdravotní pojišťovna České republiky - Ing. Zdeněk Kabátek, ředitel

Svaz zdravotních pojišťoven ČR, z.s. -Mgr. Martin Balada, LL.M., výkonný ředitel

Česká lékařská společnost JEP, z.s. -prof. MUDr. Štěpán Svačina, DrSc., předseda

.....

Zdravotní pojišťovny mají zájem zjistit stav zdravotní gramotnosti svých pojištěnců a přijímat příslušná opatření k jejímu zvyšování tak, aby bylo dosaženo vysoké míry zdravotní spokojenosti pojištěnců, a zároveň došlo k úsporám na zdravotní péči poskytované v souvislosti s nedostatečnou zdravotní gramotností, které budou jednotlivé zdravotní pojišťovny moci investovat do dalšího zkvalitňování pro své pojištěnce.

Představeno dne 4.prosince 2019

Finální znění ze dne 10.3. 2020

Prohlášení deklarovaná stranami memoranda

MZ je zejména připraveno spolupráci podpořit, umožnit její provedení a dále provádět koordinaci a zajišťovat společné mediální výstupy stran Memoranda týkající se spolupráce, jejího průběhu a jejích výsledků.

Zdravotní pojišťovny jsou zejména připraveny realizaci spolupráce podpořit a následně zvážit přijetí opatření pro zvýšení úrovně zdravotní gramotnosti svých pojištěnců.

ČSL JEP je zejména připraveno zaštitit činnosti týkající se zjišťování zdravotní gramotnosti obyvatelstva, a to jak po technické, tak po odborné stránce, stejně jako zprostředkovat komunikaci s Mezinárodním koordinačním centrem (ICC) M-POHL.

Smlouva o realizaci výzkumu – mezi VZP, Svazem zdravotních pojišťoven a ČLS JEP

V návaznosti na Memorandum byla připravena smlouva mezi ČLS JEP, VZP a Svazem zdravotních pojišťoven, specifikující zajištění provedení studie

Předmětem Smlouvy je závazek ČLS JEP, který je koordinátorem a gestorem provedení studie, jednorázově zajistit realizaci a vyhodnocení monitoringu úrovně zdravotní gramotnosti v České republice a závazek zdravotních pojišťoven poskytnout ČLS JEP náhradu nákladů vynaložených na Výzkum ve výši sjednané touto Smlouvou.

Na dříve vedených jednáních bylo sděleno, že tyto prostředky půjdou z provozních fondů pojišťoven (dle klíče dle alikvótního počtu pojištěnců).

ČLS JEP se zavazuje provést Výzkum a předat zdravotním pojišťovnám jeho vyhodnocení, včetně označení rizikových oblastí a návrhu doporučení pro jednotlivé zdravotní pojišťovny.

Z ustanovení smlouvy - výsledky Výzkumu a jejich zveřejnění

ČLS JEP poskytuje zdravotním pojišťovnám bezplatnou nevýhradní licenci k používání výsledků Výzkumu týkající se zdravotní gramotnosti jejich pojištěnců. Každá zdravotní pojišťovna je oprávněna i bez souhlasu ČLS JEP poskytnout třetí osobě podlicenci. Licence je neodvolatelná a časově neomezená bez ohledu na trvání této Smlouvy.

Každá zdravotní pojišťovna je oprávněna využívat Výsledky výzkumu všemi způsoby užití, jež povaha Výzkumu připouští, a to v neomezeném rozsahu v původní nebo zpracované či jinak změněné podobě.